

Sygn. akt V CSK 126/20

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa A. A.
przeciwko J. R. i (...) Zakładowi Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz (...) Zakładu Ubezpieczeń S.A. w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację A. A. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 października 2017 r., oddalającego jego powództwo o zapłatę odszkodowania w związku z nienależytym wykonywaniem przez pozwanego J. R. obowiązków pełnomocnika procesowego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jego zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wyrażające się w pytaniu, „czy sam fakt, że nabywca udziału w użytkowaniu

wieczystym nieruchomości, który nabywa go od członka rodziny ujawnionego w księdze wieczystej nieruchomości jako jej współużytkownik i ma świadomość, że nieruchomość nie znajdowała się w posiadaniu zbywcy, a od kilkudziesięciu lat znajduje się w posiadaniu osoby trzeciej, pozwala na przyjęcie, iż nabywca mógł łatwo powziąć wiedzę o tym, że ujawniony w księdze wieczystej stan prawny jest niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym ze względu na zasiedzenie, jeżeli uprawniony do zasiedzenia nie podjął żadnych działań celem ujawnienia swego prawa, mimo świadomości, że w księdze wieczystej jako współużytkownik ujawniona jest inna osoba a ponadto, przedmiotem nabycia jest użytkowanie wieczyste, w przypadku którego wpis do księgi wieczystej może mieć zarówno charakter deklaratoryjny (dla nabycia w drodze zasiedzenia oraz dziedziczenia), jak i konstytutywny (dla przeniesienia w drodze umowy i ustanowienia prawa)". Doniosłość zagadnienia skarżący powiązał z tym, że oddalając roszczenie odszkodowawcze powoda, Sąd Apelacyjny wskazał, iż nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy między szkodą powoda a zdarzeniem ją wywołującym, którym było - w ocenie powoda - nienależyte wykonanie zobowiązania przez J. R. przez niestaranne sporządzenie skargi kasacyjnej w sprawie V CSK [...] /14. Nawet bowiem sporządzenie tej skargi kasacyjnej z zachowaniem należytej staranności nie dawało podstaw do przyjęcia prawdopodobieństwa uzyskania korzystnego dla powoda rozstrzygnięcia, gdyż w sprawie rzeczywiście - jak przyjął Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 18 października 2013 r., II Ca (...) - zachodziły przesłanki uzasadniające przypisanie powodowi złej wiary w rozumieniu art. 6 ust. 2 u.k.w.h., ponieważ mógł się z łatwością dowiedzieć o niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Problem przedstawiony jako istotne zagadnienie prawne nie może sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa ani mieć charakteru kazuistycznego, tj. zmierzać wyłącznie do dokonania przez Sąd Najwyższy kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia i w ten sposób do jego podważenia. Taki zaś charakter mają sformułowane przez skarżącego wątpliwości, które w istocie nie są ukierunkowane na rozstrzygnięcie problemu o charakterze ogólnym i abstrakcyjnym, lecz na

zakwestionowanie dokonanej *in casu* oceny Sądu Apelacyjnego co do przesłanek zastosowania art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (obecnie tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 2204) w prawie relevantnych okolicznościach. Potwierdzają to m.in. argumenty przytaczane przez skarżącego, który sam wskazuje, że podstawę wnioskowania co do złej wiary powinny stanowić - obok domniemania dobrej wiary (art. 7 k.c.) - „zasady doświadczenia życiowego brane pod uwagę przy ocenie konkretnego zachowania się nabywcy w okolicznościach faktycznych, w jakich czynność została dokonana”. Ponadto, wbrew założeniu leżącemu u podstaw zagadnienia, z ustalonych *in casu* okoliczności wynika nie tylko to, że powód miał świadomość, iż nieruchomości nie znajdowała się w posiadaniu zbywcy i że od kilkadziesiąt lat znajdowała się w posiadaniu „osoby trzeciej”, ale to, iż kupując użytkowanie wieczyste od swej teściowej, miał świadomość, że przedmiotową nieruchomością włada wyłącznie od kilkadziesiąt lat (od 1970 r.) J. M., pierwsza żona C. M., i tylko ona opłacała podatki i opłaty roczne, a więc wiedział, że w stosunku do niej wystąpiły wszystkie przesłanki zasiedzenia. Ponadto Sąd drugiej instancji wytknął powodowi, że nie podjął niezbędnych aktów staranności, choćby próby skontaktowania się z posiadaczką. Wywodząc w skardze kasacyjnej, że nie można było od niego wymagać nadzwyczajnych aktów staranności, skarżący nie przeczy, iż nabywca powinien zapoznać się z tym, w czym posiadaniu nieruchomości się znajduje, i zasięgnąć informacji, a w razie wątpliwości co do tytułu zbywcy - podjąć czynności zmierzające do ich wyeliminowania, przy czym nie wskazuje też, jakie akty zwykłej staranności w rzeczywistości podjął. Pozwala to stwierdzić, że *in casu* ocena, czy powód mógł z łatwością dowiedzieć się o niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej i jej rzeczywistym stanem prawnym, wymagała zwykłej wykładni przepisów prawa i nie wywołała wątpliwości o charakterze istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Odmiennej konkluzji nie uzasadnia stanowisko skarżącego, który kluczowe znaczenie przypisywał temu, że J. M. nie ujawniła prawa nabytego w drodze zasiedzenia, argumentacja ta bowiem nie uwzględnia, że art. 6 u.k.w.h. ze swej istoty ma znaczenie właśnie w sytuacjach, w których uprawniony nie ujawnił swego

prawa, także nabytego przez zasiedzenie, kiedy to wpis prawa miałby jedynie znaczenie deklaratywne.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego należnych pozwanemu określił zgodnie z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

jw